
Fra: Lill Fanny Saether [mailto:lill.fanny.saether@gmail.com]

Sendt: 21. september 2014 15:29

Til: Postmottak ASD

Emne: HØRINGSSVAR - REGJERINGENS FORSLAG TIL ENDRINGER I ARBEIDSMILJØLOVEN

Vedlagt.

Regjeringens forslag til endringer av AML, endrer vesentlige forhold i norsk arbeidsliv og vil ensidig overføre makt og innflytelse fra arbeidstakere til arbeidsgivere.

En av hovedårsakene til suksessen for norsk nærings- og arbeidsliv, er at vi har et velorganisert og anstendig arbeidsliv med sterke samarbeidsstrukturer. Trepertssamarbeidet har vært en vesentlig faktor i den norske modellen.

Regjeringen kaller forslagene for justering, oppmykning og modernisering, men i virkeligheten er dette en gammeldags politikk, som gir mer makt til arbeidsgiverne og endringer som i all hovedsak virker til fordel for det uorganiserte arbeidslivet.

AML er en verne-lov som skal sikre arbeidstakerne vern på sin arbeidsplass der styrkeforholdet mellom arbeidsgivere og arbeidstakere er ujevnt. De fleste forslagene vil ha motsatt effekt og også motsatt av hva arbeidsministeren hevder. Midlertidige tilsetninger skaper ikke arbeidsplasser, bare mer midlertidighet.

Med unntak for noe skjerpede bestemmelser og straffeansvar, er regjeringens forslag til endringer i AML sterkt kritikkverdige og dårlig begrunnet og de bør derfor trekkes tilbake.

Med hilsen
Lill Fanny Sæther

HØRINGSSVAR - REGJERINGENS FORSLAG TIL ENDRINGER I ARBEIDSMILJØLOVEN

Regjeringen har foreslått en rekke endringer av Arbeidsmiljøloven (AML). Forslagene berører lovens bestemmelser om midlertidige ansettelser, endringer i arbeidstidsreglene, lovens aldersgrenser og lovens straffebestemmelser.

Generelt

Regjeringens forslag til endringer av AML, endrer vesentlige forhold i norsk arbeidsliv. Forslagene vil ensidig overføre makt og innflytelse fra tillitsvalgte og arbeidstakerne til arbeidsgivere.

En av hovedårsakene til suksessen for norsk nærings- og arbeidsliv, er at vi har et velorganisert og anstendig arbeidsliv med sterke samarbeidsstrukturer.

Trepartssamarbeidet har vært en vesentlig faktor i den norske modellen. Partene i arbeidslivet har diskutert de viktigste sakene for arbeidslivet med regjeringen. Regjeringen ser bort fra dette viktige samarbeidet, og har lagt fram forslag som i all vesentlighet korresponderer med arbeidsgivernes ønsker om endringer i AML.

Det er oppsiktsvekkende at det åpnes for tariffavtale med unntak fra likebehandlingsprinsippet ved utleie av arbeidskraft. Dvs. at vikarer kan lønnes lavere enn bedriftens egne ansatte. Likebehandling var et av hovedargumentene for å innføre Vikarbyrådirektivet, nå fravikes dette.

Regjeringen kaller forslagene for justering, oppmykning og modernisering, men i virkeligheten er dette en gammeldags politikk og endringer som i all hovedsak virker til fordel for det uorganiserte arbeidslivet.

De fleste forslagene vil ha motsatt effekt enn hva arbeidsministeren hevder.

AML er en verne-lov som skal sikre arbeidstakerne vern på sin arbeidsplass der styrkeforholdet mellom arbeidsgivere og arbeidstakere er ujevnt. Arbeidsgiverne kan i dag bestemme hvem som skal gjøre hva, hvor og når. Regjeringens forslag vil svekke arbeidstakernes vern på vesentlige punkter, og er derfor det alvorligste angrepet på arbeidstakernes rettigheter på svært lenge.

Midlertidige ansettelser

Regjeringens forslag:

1. Adgang til midlertidig ansettelse i 9 ev. 12 måneder uten vilkår, men med begrensninger for å hindre misbruk i ulike alternative forslag:

a. Det bør ikke være adgang til å ansette midlertidig arbeidstaker flere ganger etter hverandre for å utføre samme arbeid (utover 9 ev. 12 måneder).

b. Det bør heller ikke være adgang til å erstatte en midlertidig ansatt med en annen midlertidig ansatt for å utføre samme arbeid.

c. Karantene for forlenget midlertidig ansettelse på dette grunnlaget for bedriften (9 eller 12 mnd.)

d. Dagens adgang består (eks.: ved tidsbegrensede oppgaver eller i vikariat)

Det er uklart om retten til fast ansettelse etter fire år skal omfatte flere grunnlag for midlertidig ansettelse, eller om den skal kortes ned.

Disse forslagene er de mest alvorlige av regjeringens forslag til endringer i AML. Regjeringen ser bort fra en av pilarene i den norske modellen, nemlig trepartssamarbeidet. Dette unike samarbeidet er en av hovedgrunnene til at den norske modellen har hatt slik suksess.

Forslagene til regjeringen bærer preg av å være grundig diskutert med arbeidsgiverne på forhånd, men ikke med arbeidstakernes organisasjoner. Regjeringen har erstattet trepartssamarbeidet med topartssamarbeid. På denne måten legger regjeringen opp til konfrontasjon og konflikt, i stedet for samarbeid og enighet.

En av hovedbegrunnelsene til regjeringen for forslag om midlertidige ansettelser, er at dette vil gjøre det lettere for grupper som står utenfor, f.eks. funksjons-hemmede, å komme inn på arbeidsmarkedet å oppnå fast ansettelse. Men regjeringen mangler belegg for å kunne påstå dette. Som det framkommer flere steder i regjeringens eget høringsdokument, mangler det fakta- og forskningsgrunnlag for å hevde at forslagene vil føre til de effektene som regjeringen påstår. Forslagene vil i praksis medføre at alle nyansettelser kan være midlertidige i 9/12 mnd.

I mange sektorer vil det, pga. arbeidets art, i praksis være svært vanskelig å få arbeid for grupper som står utenfor arbeidsmarkedet, uavhengig av om det blir enklere med midlertidige ansettelser eller ikke. Dette gjelder f.eks. innen transport, renhold og pleie- og omsorgssektoren. Regjeringens forslag vil på disse områdene derfor resultere i at faste stillinger blir midlertidige stillinger, og at sysselsettingen vil gå ned. All forskning viser at økt midlertidighet ikke øker sysselsettingen. Dagens AML tillater midlertidige tilsetninger i tilstrekkelig grad.

I Sverige er det større adgang til midlertidige ansettelser enn i Norge i dag. Prosentvis er det dobbelt så mange midlertidige ansatte i Sverige som i Norge. Regjeringen argumenterte med at det vil bli lettere for ungdom og andre grupper å få innpass på arbeidsmarkedet hvis det blir enklere med midlertidige ansettelser. Ledighetstallene for juni 2014 viser imidlertid at forholdet mellom arbeidsledige ungdommer (29,4 %) i Sverige i forhold til det samlede ledighetstallet (9,2 %) er høyere enn i Norge. Hvis en i tillegg regner med de titusener av svenske ungdommer som har kommet til Norge for å arbeide de siste årene, viser dette at økt adgang til midlertidige ansettelser ikke gjør det lettere for ungdom å komme inn på arbeidsmarkedet, snarere tvert i mot.

Funksjonshemmedes egne organisasjoner går mot forslagene. Unge Funksjonshemmede har gått ut og påpekt at også funksjonshemmede arbeidstakere har rett til skikkelig stillingsvern. De ser det ikke som hensiktsmessig med økt adgang til midlertidige ansettelser og har andre forslag til tiltak. Er det én gruppe som er avhengig av trygghet i sitt forhold til arbeidsgiver, er det nettopp funksjonshemmede.

Regjeringen skyver grupper som står utenfor arbeidsmarkedet foran seg i arbeidet sitt for og gjennomføre en arbeidslivsreform som ikke er kunnskapsbasert, men ideologisk begrunnet.

Endringer i arbeidstidsreglene

Forslag som går på arbeidstidens lengde/lange arbeidsdager:

1. Grensene for overtid

a. Grensen for overtid som kan pålegges fra arbeidsgiver økes fra 10 til 15 timer per uke, og fra 25 til 30 timer per måned

b. Grensen for å avtale utvidede rammer for overtid i lokal avtale økes fra 15 til 20 timer per uke, og fra 40 til 50 timer per måned

c. Grensen for Arbeidstilsynets kompetanse til å tillate utvidede rammer for overtid økes fra 20 til 25 timer per uke

d. Ingen endring i hvor mye overtid som kan arbeides per år.

2. Gjennomsnittsberegning av arbeidstiden

a. Grensen for maksimal alminnelig arbeidstid per dag i en individuell avtale om gjennomsnittsberegning økes fra 9 til 10 timer.

b. Grensen for maksimal alminnelig arbeidstid per dag i en avtale om gjennomsnittsberegning med lokale tillitsvalgte øker fra 10 til 12 timer.

c. Gjennomsnittet for perioden (maks et år) skal fortsatt være maks 40 timer (i de fleste tilfeller 37,5 eller mindre)

3. Arbeidstilsynets kompetanse til å godkjenne alternative arbeidstidsordninger

Forslag 1: Fjerne dagens regulering i § 10- 12 (8) om at Arbeidstilsynet ikke kan gi dispensasjon hvis arbeidstakerne er organisert i en fagforening med innstillingsrett (som har mer enn 10 000 medlemmer eller er blant de forhandlingsberettigede hovedsammenslutningene i statlig sektor).

Forslag 2: I tillegg å fjerne vilkåret om at helse- og omsorgsarbeid og vakt- og overvåkingsarbeid delvis må være av passiv karakter, og vilkåret om at det å etablere ordninger for pendling må ha sikkerhetsmessig betydning.

Dermed vil Arbeidstilsynets myndighet gjelde alt arbeid i helse- og omsorgssektoren og vaktbransjen og mer generelt for pendling til anleggsplasser og lignende.

Forslag 3: Utvide Arbeidstilsynets adgang til å gi dispensasjon, slik at tilsynets myndighet gjelder så langt arbeidstidsdirektivet tillater. Dette betyr en kraftig utvidelse av hvilke bestemmelser Arbeids-tilsynet kan gi dispensasjon fra, og i hvilke bransjer/type virksomhet det kan gis dispensasjon til.

4. Søndagsarbeid

- a. Ordlyden endres fra forbud mot søndagsarbeid med mindre arbeidets art gjør det nødvendig, til søndagsarbeid er tillatt når arbeidets art gjør det nødvendig.
- b. Ved særlig og tidsavgrenset behov kan arbeidsgiver pålegge søndagsarbeid. Dette krever i dag avtale med tillitsvalgte.
- c. Dersom søndagsarbeid er tillatt kan arbeidstakeren i utgangspunktet arbeide annenhver søndag. Det foreslås at dagens regler for gjennomsnittsberegning endres, slik at arbeidstaker etter avtale arbeider halvparten av alle søndagene i perioden. Dagens begrensning om fri hver tredje søn- eller helgedag fjernes.

5. Beregningsbrøk for beredskapsvakt utenfor arbeidsstedet

- a. 1/8 av beredskapsvakten, utenfor arbeidsstedet, skal nå regnes med i arbeidstiden mot 1/5 tidligere
- b. Brøken er et utgangspunkt, og det vil fortsatt være mulig å avtale både høyere og lavere brøk dersom det er enighet om det

Regjeringens forslag til søndagsarbeid vil bety at flere butikker vil holde oppe på søndager. Dette vil medføre at også de som arbeider innen f.eks. varelevering, lager, renhold, vakthold også i høyere grad må arbeide på søndager. Regjeringens forslag til endringer i arbeidstidsreglene, vil gjøre det vanskeligere for mange arbeidstakere å planlegge sin fritid og sitt dagligliv. Arbeidsdagen vil bli mer uforutsigbar gjennom at arbeidsgiver ensidig får muligheter til å pålegge mer overtid. Når forslagene om økt adgang til søndagsarbeid kommer i tillegg, vil regjeringens forslag på disse områdene være et kraftig angrep på arbeidstakernes familieliv, fritid og mulighet for å delta i samfunnslivet.

Mer søndagsarbeid vil medføre større arbeidsbelastninger og mere press på jobben enn i dag. Det vil også kunne føre til høyere matvarepriser fordi arbeidskostnadene på lørdager og søndager er betydelige høyere enn på ukedagene. Det vil også kunne føre til at særlig små butikker i distriktene vil kunne få lavere inntjening, og dermed presses til avvikling. Forslaget er derfor veldig distrikts-fiendtlig.

Tariffbestemmelsene vil ikke bli endret selv om AML blir endret. Men Høyesterettsdommen i Monica Okpe-saken, slår fast at formuleringer fra eller henvisninger til AML, er å regne som en del av tariffavtalen. Og det er formuleringene i AML på det tidspunktet tariffavtalen ble undertegnet, som skal gjelde. På disse tariffområdene vil derfor effekten av forslagene bety en konkurranseforskyvning til fordel for de uorganiserte bedriftene gjennom at de kan konkurrere på dårligere arbeidsvilkår. Det vil også kunne medføre økt press for å svekke tariffavtalene. Dette er svært bekymringsfullt.

I mange sektorer er det allerede i dag en bekymringsfull utvikling i retning av lengre arbeidsdager. Lang daglig arbeidstid og overtidsbelastning over tid, gir en relativt klar overhyppighet av ulykker. Flere undersøkelser viser at ved arbeidstid ut over 8 timer, øker risikoen for diverse uønskede hendelser og ulykker med 50 prosent. Ved arbeidstid på over 12 timer, øker risikoen med rundt 100 prosent. Innenfor de fleste sektorer vil ulykker kunne ha store konsekvenser. Slikt sett, kan regjeringens forslag også bidra til økte yrkesskader og -dødsfall.

Når det gjelder forslagene om å utvide Arbeidstilsynets adgang til godkjenning av arbeidstids-ordninger, representerer også dette en prinsipiell endring i hvordan partene i arbeidslivet har ordnet dette til nå.

Som de fleste av de andre forslagene, vil dette utelukkende tjene arbeidsgiverne.

Det er sterkt kritikkverdigg at regjeringen foreslår at adgangen som fagforeninger med innstillingsrett i dag har til å godkjenne avvikende arbeidstidsordninger, faller bort og at Arbeidstilsynet får svært vide fullmakter.

Forslaget innebærer langt på vei en politisk abdikasjon fra regjeringen i arbeidstidsspørsmål. Regjeringen vil gå fra et system hvor de folkevalgte på Stortinget bestemmer de lovmessige begrensninger på arbeidstid (fritid og familieliv) – til et system hvor Arbeidstilsynet skal regulere arbeidstidsbestemmelsene ut fra svært skjønsmessige regler – og basert på de opplysningene arbeidsgiver sender inn til Arbeidstilsynet.

Endringer av aldersgrensene i AML.

5. Arbeidsmiljølovens aldersgrenser

Forslag 1: Heve 70-årsgrensen til 72 år samtidig med at adgangen til lavere bedriftsintern avgangsalder fjernes. Det gir en felles aldersgrense for alle på 72 år.

Forslag 2 og 3: Heve 70-årsgrensen til 72 eller 75 år, samt videreføre en begrenset adgang til bedriftsintern avgangsalder. En mulig begrensning kan være en nedre grense på 70 år eller krav til tariffavtale om lavere bedriftsintern aldersgrense.

- a. Overgangsordninger vil bli vurdert.
- b. Også forslag om å beholde dagens grenser.

Det kritikkverdige at regjeringen foreslår å endre dagens aldersgrenser i AML. Mange arbeidstakere har fysisk krevende arbeid, der utfordringen snarere er å stå i jobb til man kan ta ut AFP ved fylte 62. En heving av aldersgrensen kan føre til et press på den enkelte til å stå i jobb lengre enn man bør. Det finnes selvfølgelig enkeltindivider innenfor enkelte yrkesgrupper som er fullt i stand til å gjøre en god jobb etter fylte 70, de har allerede i dag adgang til dette, hvis det er enighet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Dette er derfor tilstrekkelig.

Et av hovedmotivene til regjeringen med forslagene til endringer i AML, er å gjøre det lettere for ungdom og svake grupper å komme inn i arbeidslivet. En heving av aldersgrensen i AML vil kunne føre til at flere står i jobb utover fylte 70 år. Dette kan igjen føre til at ungdom og svake grupper vil få enda større problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. En heving av aldersgrensen vil også sette dagens pensjonsordning under press, og på sikt føre til at krav til opptjeningstid i pensjonsordningene øker ytterligere. Dette vil være svært problematisk for mange arbeidstakere som, av helsemessige årsaker, i dag velger å ta ut AFP ved fylte 62 år.

Straffebestemmelser i AML og Allmenngjøringsloven

6. Regjeringens forslag mht. straffebestemmelser:

- a. Heve til bøter eller fengsel i inntil ett år, ev. tre år ved straffeskjerpene omstendigheter. I dag er strafferammen bøter eller fengsel i inntil tre måneder, ev. to år.
- b. Fjerne straffeansvaret i arbeidsmiljøloven for de mindre alvorlige sakene som i dag i praksis ikke blir straffeforfulgt.

Allmenngjøringsloven:

- c. Innføre fengselsstraff i inntil ett år, og to år ved grove overtredelser. I dag er det kun bøter.
- d. Innføre straffeansvar for den som medvirker til brudd på allmenngjøringsloven. Dette gjør det mulig å straffeforfølge oppdragsgiver i Norge.

Det er bra at straffenivået for alvorlige brudd på AML blir hevet og at straffenivået for brudd på Allmenngjøringsloven skjerpes. I dag er konsekvensene så små ved brudd på disse lovene, at mange tar sjansen på å bryte dem. Men det er kritikkverdige å foreslå og fjerne straffeansvaret for brudd på de mindre alvorlige bestemmelsene. Det er prinsipielt svært uheldig å gi et signal om at det er i orden å være småskurk i arbeidslivet. Regjeringen sier i sitt forslag at små brudd i praksis ikke blir etterforsket. Det skjer også ved mange andre lovbrudd, f.eks. innbrudd, biltyveri og veskenapping, uten at en foreslår å fjerne bestemmelsene og straffeansvaret. I stedet for å fjerne bestemmelsene og straffeansvaret ved mindre brudd, burde regjeringen heller sette påtalemakten i stand til å etterforske disse bruddene, og opprettholde dagens straffebestemmelser.

Med unntak for noe skjerpede bestemmelser og straffeansvar, er regjeringens forslag til endringer i AML sterkt kritikkverdige og dårlig begrunnet og de bør derfor trekkes tilbake.

Med hilsen
Lill Fanny Sæther